ДРАГОШ КАЛАЈИЋ (1943-2005)

Последњи Хиперборејац

Први интервју „ЕВРОПЕ НАЦИЈА” био је последњи интервју Драгоша Калајића. Отишао је пет минута након поноћи, тек започетог 22. јула. Небо над Београдом било је звездано. И тај последњи положај са ове стране, иако неповратно изгубљен, бранио је задивљујуће дуго, оповргавајући прогнозе стручњака, кукавичку логику, рачунице недостојних. И у том последњем часу држао је лекцију, ону најважнију, остављајући пример који светли. Био је тумач ватре, принц ватре, витез ватре. И отишао је у ватру

Пише: Бранислав Матић

„Кад се боре на вишем плану, духовном, људи у своју стратегију укључују смрт. Они добијају нешто неповредиво. Зато их мање ужасава помисао да непријатељ настоји да их физички уништи. С друге стране, најважније је да се то деси на прави начин, у околностима које симболички светле и у којима они сведоче добру. (...) Непријатељ то слути на свој тупав начин: отуд његов страшан, разоран гнев чим се њему насупрот нађе прави дух. Отуд и настојање да га већ у првим чаркама победи, да га поткупи, да га одвуче с његовог пута. У тим сукобима долазе тренуци када потпуно нестаје оно што је у

том непријатељству случајно, историјско, и када у први план иступа оно о чему је реч откако је света и века.”

Ове реченице записао је ратне 1942. у окупираном Паризу један од највећих писаца XX века, знаменити „конзервативни револуционар” Ернст Јингер. Нимало случајно, изговорио сам их на промоцији другог издања књиге Драгоша Калајића *Русија устаје*, зимус у Француској 7. Драгош Калајић, са којим се, ево, опраштамо, веома дуго је водио борбу из које је нестало све што је у њој можда било случајно и историјско. То чини логичним много тога наизглед нелогичног са чим се суочавао, на пример чињеницу да је практично изостала ма каква озбиљнија критичарска рецепција најевропскијег српског романа написаног у задњих десет година, његовог романа *Последњи Европљани*. Или чињеницу да је етаблирана наука прећутала неке Калајићеве капиталне студије, попут *Европске идеологије*, објављене 2004.

„Није страшно ако човек остане сам против свих”, говорио ми је Драгош, осмехнут. „Тачно је да историју пишу победници, али историју стварају идеје ‚поражених’: најзначајнија учења и мисли у трезору Европљана исписали су велики губитници, од Платона и Јулијана Императора, преко Дантеа, Де Местра, Доноса Кортеса, Ничеа и Достојевског, до Еволе, Карла Шмита, Јингера, Хајдегера и Црњанског. Списи мислилаца и писаца победника су безнадежно плитки, безначајни и досадни.”

КЊИГА БОРБЕ

Писац, сликар, мислилац, борац — Драгош Калајић је пре и изнад свега био *учитељ*, у древном смислу те велике речи. Зато највиша сврха свега што је писао и говорио није била да обавести, него да буди, осветљава, потреса, избацује из жљеба равнодушности и лажне сигурности, из јадног малог и себичног грађанског мира свакога од нас. Да

храбри, покреће, васпитава, обавезује, нуди делотворне моделе за пут „од праисторије ка надисторији”, „од животињског ка божанском”.

„Изађи и бори се”, каже нам Драгош сваком својом речју. „Изађи и бори се. То је једино што можеш да учиниш за своју бесмртност. То је једино што можеш да приложиш за историју спасења, своју и свих које волиш. То је једино чиме можеш завредети своје место у заједници предака, савременика и потомака која чини мистични организам сваког веродостојног народа.”

Драгош је волео да предочава примере.

Живе, с именом, презименом, судбином, бојом очију, срцем које не куца механички већ куца *за нешто*. Примере људи којима је очигледно теже него нама, али у томе нису нашли разлог да одустану. Често је кроз примере омогућавао бољу самоспознају и ономе кога истиче.

Зашто је толико важан пример?

Можда нам то најбоље објашњава, не скривајући ништа, јунак Калајићевог романа који каже:

„Више се не поставља проблем одбране Средишта, пошто је оно срушено, или за друге људе изгубљено, већ се поставља проблем манифестације Средишта. Дужност није више да се *брани* оно што је изгубљено, него да се *манифестује* оно што је изгубљено. Средиште више нема потребу за својом гардом бранилаца, већ има потребу *да се преко те гарде објави* . Нема више потребе за људима, већ за *примером* .”

Најважнији пример који нам је оставио Драгош Калајић, сада то добро знамо, био је он сам.

Никада нас није позивао, нити је то подносио, да оплакујемо своју судбину. Личну, српску, руску, словенску, православну, европску судбину. Није нас позивао на исповедање свог бола, на ритуалну патњу, на сентименталност. Да, разлога за тугу, патњу, бол, сузе има много више него што може да поднесе један људски живот. Али то још не значи ништа! Управо због туге, патње, бола, суза — и упркос свему томе — изађи и бори се!

То је она дубока унутарња тачка у којој је увек долазило до преображења сваке његове књиге и свих њихових правих читалаца. И она његова дела која су почела да се рађају као књиге велике туге и велике наде преображавала су се, управо у овој тачки, у књиге велике борбе.

НАДА У СЛОВЕНЕ

Ако кажемо да је Драгош Калајић надасве учитељ, неки би радије и сиромашније рекли идеолог, онда је неопходно, барем у најкраћем, да објаснимо о којој и каквој поуци или идеологији је реч. Дабоме, ради се о идеологији коју европска историја идеја зна под именом „конзервативна револуција" или „Трећи пут".

Не можемо овом приликом да детаљно пратимо ту златну нит европске историје идеја, која се обнавља као реакција на Француску револуцију и траје до дана данашњег. Уосталом, њени су корени неупоредиво дубљи и сежу све до онога што баштине зову Првим Објављењем, а најзнаменитији замисливи „конзервативни револуционар" је сам Исус Христос. Пречицом, казано одмах у координатама нама савременог тренутка, „Трећи пут" је онај правац ка будућности подједнако удаљен и од комунизма, са његовим богоборством, гулазима, петољеткама и неопојаним масовним гробницама, али и од америчког глобализма, са његовим циничним паразитизмом планетарних размера, са његовим ретардираним месијанизмом, фабрикама илузија, сметлиштем поткултуре и

свођењем човека на скота чији коначни животни програм гласи: „У се, на се и пода се”.

Тај „Трећи пут”, ни комунизам ни либерал-капитализам англосаксонског типа, нема самоодређење у негацијама, јер представља легитимну и стваралачку квалитативну синтезу позитивних достигнућа из укупног досадашњег друштвеног, идеолошког и личног искуства. На политичком и друштвеном плану то је опција оличена у такозваној социјалној десници или националној левици. Крстолики поредак: спој духовне вертикале и богочовечанског идеала са хоризонталом социјалне правде, капитализмом са људским ликом, једнаким стартним позицијама за све. На историјском и цивилизацијском плану, то подразумева отварање сасвим новог обновитељског циклуса европске цивилизације, у знаку оцеловљења човека и повратка суштинским примордијалним вредностима.

Драгош Калајић је до последњег дамара живота у свом телу веровао да ће носилац тог препородитељског и преображењског европског противпокрета бити Словени, предвођени Русијом. Ни најбољи међу Србима, тврдио ми је, нису довољно свесни неизмерне важности српске борбе у свему томе. Неколико пута током свог четворогодишњег ношења с канцером (последица америчког бомбардовања Републике Српске осиромашеним уранијумом 1995. године) Драгош је бивао са оне стране границе живота и смрти, видео и враћао се међу нас и у своје дело. Чак ни то ништа није променило у оваквом његовом уверењу. Напротив.

Није то обична борба, каквом обилује историја, говорио је. Није то ствар једног народа, једне вере, једног региона или континента. Та борба представља, није претерано рећи, борбу за спас овог човечанства. Борбу за спас идеје и истине Богочовека, опкољеног човеколиким потомцима мајмуна и сила таме. Борба за опстанак духовног и божанског у нама пред досад најопаснијим ударима доњег, животињског, хтонског. За опстанак културе пред „посткултурним сенилним варварством”, наоружаним монструозно моћним средствима цивилизације, за опстанак добра пред ударима зла, лепог пред планетарном глорификацијом „естетике ружног”, истине пред Великом Лажи, Новог Завета пред прастаром Великом Инверзијом.

ЕЛИЈАДЕ, ЕВОЛА, ДЕ КИРИК, ПАУНД

За четрдесет година нисам срео ни једног Србина који је био више и веродостојније Европејац од Драгоша Калајића. Неки би на његовом месту потрошили живот таштo мистификујући сусрете и пријатељства какве је имао. А он сам у више наврата, последњи пут када смо довршавали припреме за покретање „ЕВРОПЕ НАЦИЈА”, говорио ми је:

„Са странцима у свакој релацији морамо бити најмање равноправни. Српски комплекс ниже вредности према Европи потпуно је неоснован. И интелектуално и духовно ми смо супериорни у односу на данашње Западноевропљане. Видећете то и сами, убрзо.”

Замолио сам га недавно да да интервју једној иностраној новинарки, мојој пријатељици. На њено питање о његовим познанствима са Еволом, Де Кириком и Паундом, дао је дуг одговор:

„Понекад је боље остати код дела, јер такви лични сусрети могу бити разочаравајући. Некад ни то није довољно. Недавно сам прочитао мемоаре Мирчеа Елијадеа, творца најпотпуније, планетарне мапе традиционалних култура и одговарајућих религијских путева уздизања човека од животињског ка божанском. Ту нема ни једног трага макар покушаја да он сам ступи на неки од тих путева. О изосталом духовном преображају сведочи безмерна таштина, испуњавајући скоро сваку страницу бестидним жалопојкама због недаћа и несташица, те памћењима сваке, па и најбезначајније, протоколарне похвале коју је добио, од гимназијских дана до позне старости. Сазнајемо да је срео безброј знаменитих људи — од Димезила, Јунга и Карла Шмита до Кодреануа, Чорана и Еволе — а не преноси нам шта је од њих чуо, осим оног што га се непосредно тиче.

Еволи ме је довела, силом његове радозналости, једна млада десна анархисткиња, лумпенпролетерка, нека Кристина, одбегла од куће и дословно босонога, којој сам из сажаљења пружио тражени кров над главом у свом атељеу. Видевши моју потпуну равнодушност за њене умишљене дражи, да би ме ваљда учинила љубоморним, причала ми је како с Еволом одржава *тантра* сексуалне ритуале, ‚флуидним путем’, јер је човек био потпуно одузет од ударца гелера у кичму, крајем Другог светског рата, током бомбардовања Беча. Гледајући ме дрчног, препланулог и у парадној белој униформи *play*
-
boy-
а, на два реда, Евола је у мени видео идеалног саговорника коме ће се хвалити о својим

освајањима лепше половине човечанства, уз уверавања како су малолетнице, особито оне одане џепарењу и просјачењу, много боље у постељи од грофица и принцеза, чак и од једне фон Хохенцолер. Ипак, био је толико џентлмен да не изговори њено име.

Де Кирика сам упознао као подетињеног роба горопадне и незајажљиво похлепне супруге, руске Јеврејке Изабеле Фар, која је организовала масовну производњу фалсификата његових дела, а није му давала ни за џепарац. Испомагао се тако што би сео за сто кафеа ‚Греко', на почетку Виа Кондоти, наручио капућино и мали блок хартије с оловкама у боји, на вересију, из оближње папирнице, те би направио неки цртеж и послао конобара да га однесе у галерију ‚Русо', стотинак метара даље, уз молбу да му одмах дају аконтацију. Тиме би платио рачун и стекао тајни џепарац.

Паунд је изузетак, али можда и зато што је сусрет с њим био прекратак. Упозорили су ме да му се не обраћам јер се од ослобађања из њујоршке луднице затворио у тврђаву ћутања. Ипак, након ручка у вили заједничког пријатеља, опазивши како сам седи у троседу, на тераси, загледан у златна брда Умбрије, нисам одолео а да му не приђем и кажем, сав дрхтећи од треме: ‚*Маестро*, Ваш живот и Ваше дело дају ми снагу да живим и делам.' Он се осмехнуо, дао ми је знак руком да седнем до њега, положио је своју огромну, чворновату ирску шаку на моје колено и узвратио: ‚Младићу, то што сте Ви сад мени рекли — мени даје снагу да живим и делам... То се зове Традиција'."

СЕЋАЊЕ

За сам крај, нека ми буде допуштено још једно сећање.

Година је 1988. Дом културе „Студентски град". Промоција другог издања знамените књиге Томаса Карлајла *О херојима* (прво је изашло 1903, у преводу Божидара Кнежевића). О књизи говоре, поред осталих, др Иринеј Буловић, данас епископ бачки, и

Драгош Калајић.

Када су уследила питања из публике, један младић устаје и пита Иринеја Буловића:

„Како ви, као човек Цркве и угледни богослов, мирно седите крај Драгоша Калајића, који за себе отворено каже да је паганин.”

Данашњи епископ бачки му је одговорио:

„Ви сте још млади и пребрзи, нисте добро разумели. Кад бисте мало боље погледали, са смирењем у срцу, видели бисте исто што и ја: *руке Драгоша Калајића додирују ране Христове!* ” <

(Извор: „ЕВРОПА НАЦИЈА”, Београд, број 2, август 2005)

Објављено: уторак, 12. јул 2016, 11:21h